

Odrůdové zkušebnictví

ÚKZÚZ Lípa, 12.7.2012

Daniel Jurečka
Radmila Šafaříková a kol.

> 600.000

Odrůd v registru
genových zdrojů
(PGRFA)

41.565

Odrůd v katalozích EU

85.000

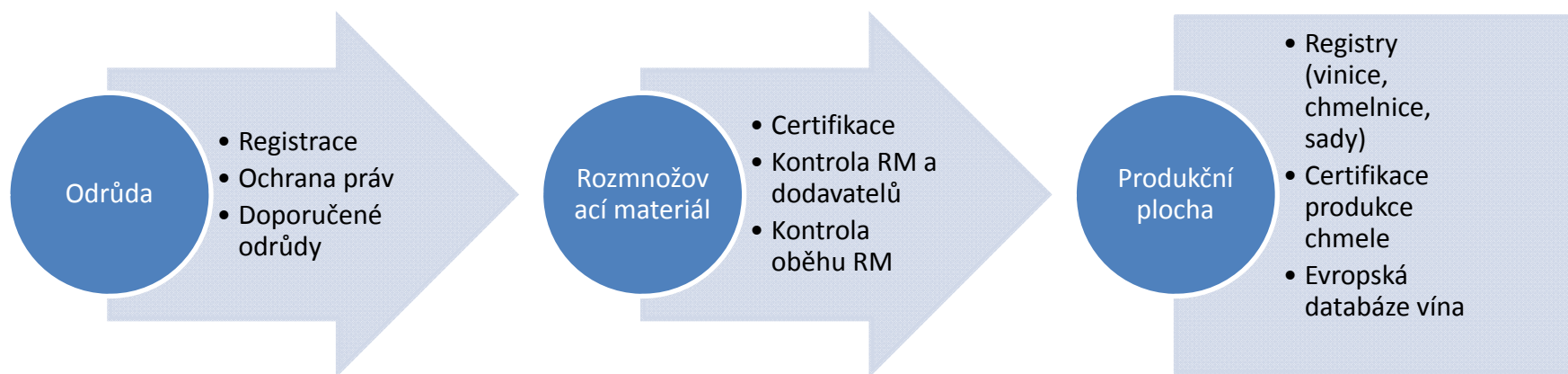
Počet zkušebních
parcel ÚKZÚZ

Témata prezentace

- Registrace odrůd
- Seznam doporučených odrůd
- Ochrana práv k odrůdám

ÚKZÚZ - Od genotypu k produkční ploše

Zákon o oběhu osiva / 12 směrnic – nově 1 nařízení
(určité rostlinné druhy)

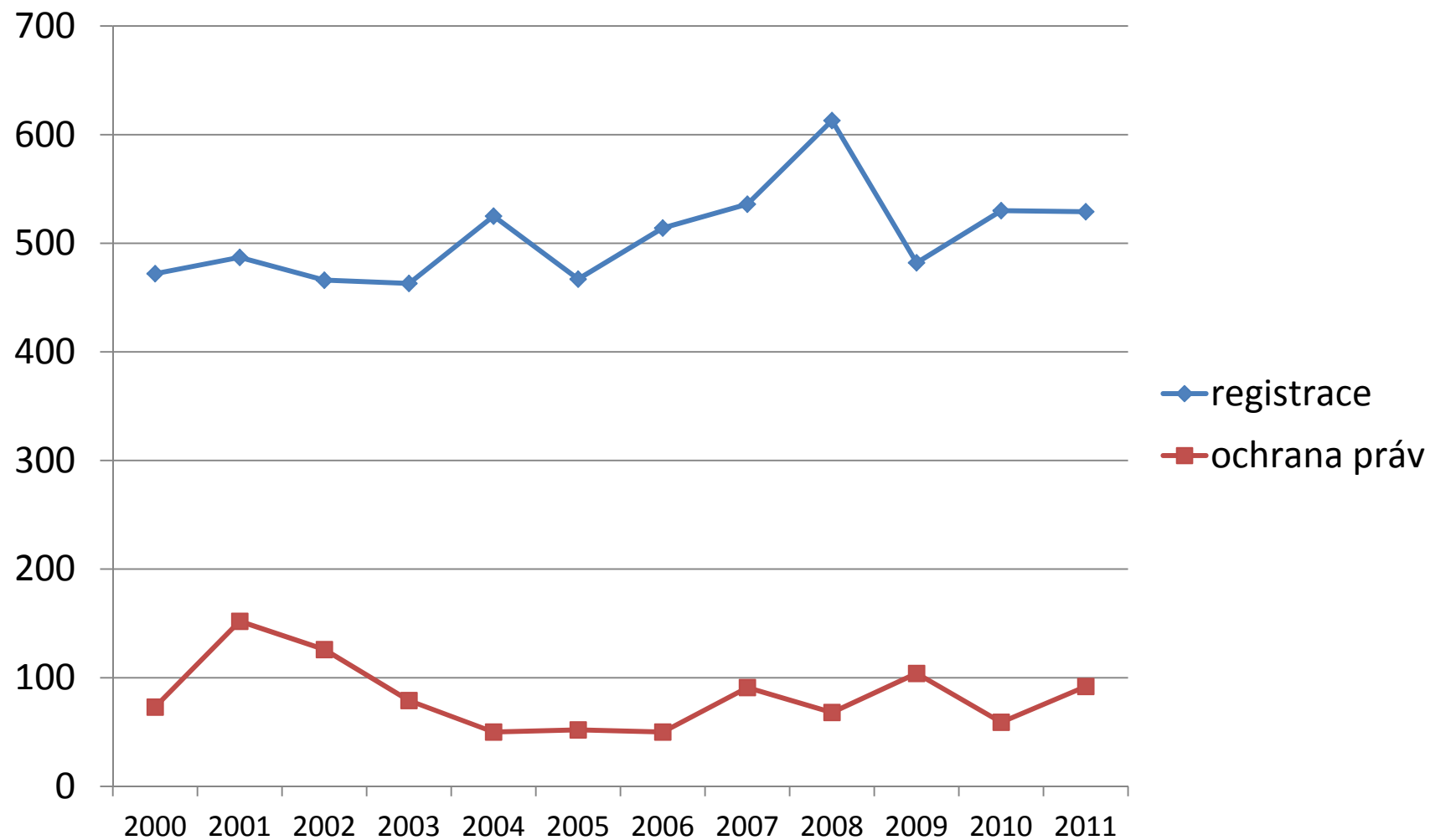
Ochrana práv – národní a evropská (celá říše rostlin)

Registrace odrůd

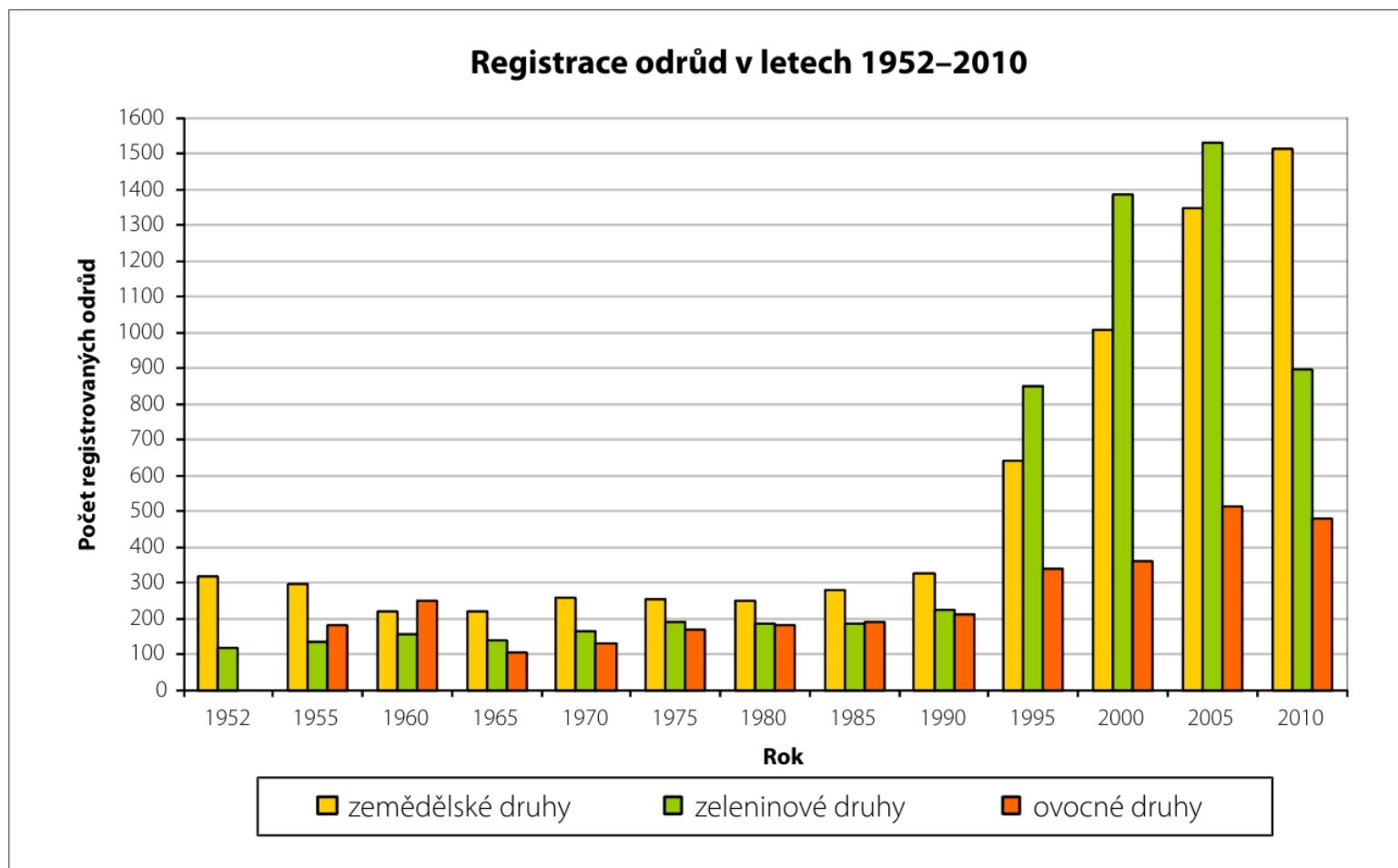
Zákon č. 219/2003 Sb.

- základní **předpoklad uznávání** a uvádění do oběhu **rozmnožovacího materiálu** odrůd hospodářsky důležitých zemědělských a zeleninových druhů, révy a chmele.

Odrůdy – počty žádostí

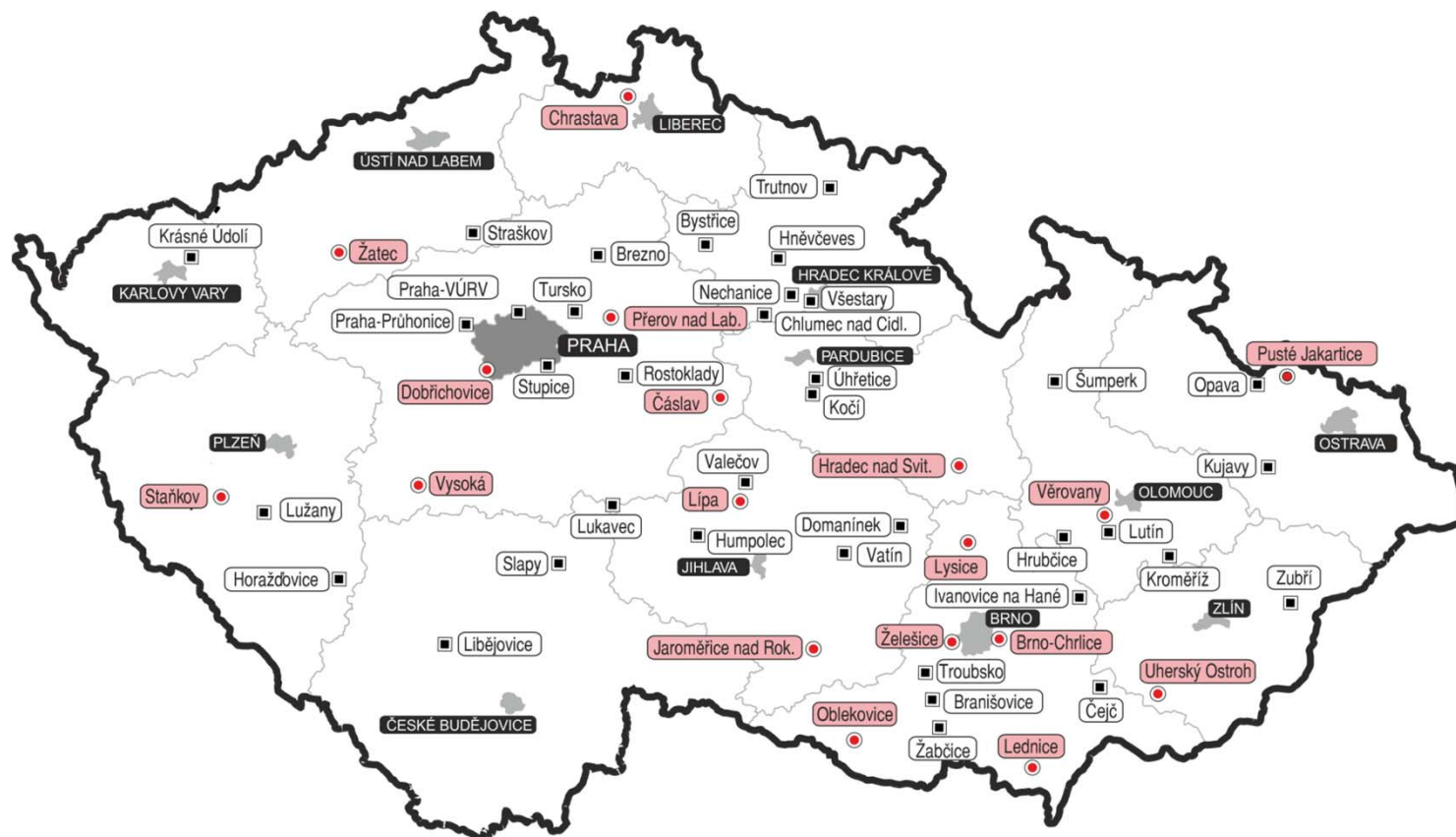
Počty registrovaných odrůd 1952 - 2010

Zkoušky pro registraci odrůd

- **Nezávislé** objektivní zkoušky.
- Provádí se **dle metodik ÚKZÚZ**, vycházejících z mezinárodních standardů či odsouhlasených národní odrůdovou komisí.
- Tvoří **jednoznačný popis odrůdy** pro zajištění její identity v procesu množení (výhradně na lokalitách ÚKZÚZ), využití v rámci kontroly oběhu osiva.
- Ověřují **hospodářské vlastnosti** nových odrůd :
 - vhodnost pro půdně-klimatické podmínky ČR (výnos, choroby, ranost...),
 - kvalitativní a technologické parametry pro zpracovatele a další uživatele (České pivo)
 - reakce na různé intenzity pěstování (hnojení N, fungicidy, morforegulátory)
 - probíhají na lokalitách reprezentujících významné pěstitelské oblasti ČR (80 % zkoušek na stanicích ÚKZÚZ)

Mapa lokalit ÚKZÚZ a dalších pokusných míst

- zkušební stanice ÚKZÚZ
- zkušební místo jiných subjektů

Zkušební stanice Lípa

- Stanice se nachází v prostoru Českomoravské vysočiny, v nadmořské výšce **505 m**.
- Jsou zde tři základní okruhy činnosti :
 - **odrůdové** zkušebnictví
 - biologická testace **prasat a hrabavé drůbeže**
 - **laboratorní** činnost
- Stanice obhospodařuje **40 ha** pronajaté půdy
- Celkem zde pracuje **25 lidí**
- Historie zkušebnictví zde začíná již v r. **1921** na velkostatku Julia Krause, samotná stanice byla dokončena v r. 1968.

Další význam registrace odrůd

Pro pěstitele a další uživatele odrůd je registrace zárukou:

- užitné hodnoty odrůdy (výnos, odolnost proti škodlivým organismům a abiotickým stresům, kvalitativní parametry),
- odpovídající kvality rozmnožovacího materiálu.

Veřejný cíl - ochrany zdraví lidí, zvířat a životního prostředí

- bezpečnost potravinového řetězce (mykotoxiny),
- uplatnění odolných odrůd v systému integrované ochrany rostlin (snížení zatížení životního prostředí pesticidy).

Garantuje i malým šlechtitelům **rovné podmínky přístupu na trh** s pozitivním dopadem na míru biodiverzity v životním prostředí.

Vyzimování odrůd pšenice 2011/2012

Mrazové testy

Náchylnost k fuzariózám

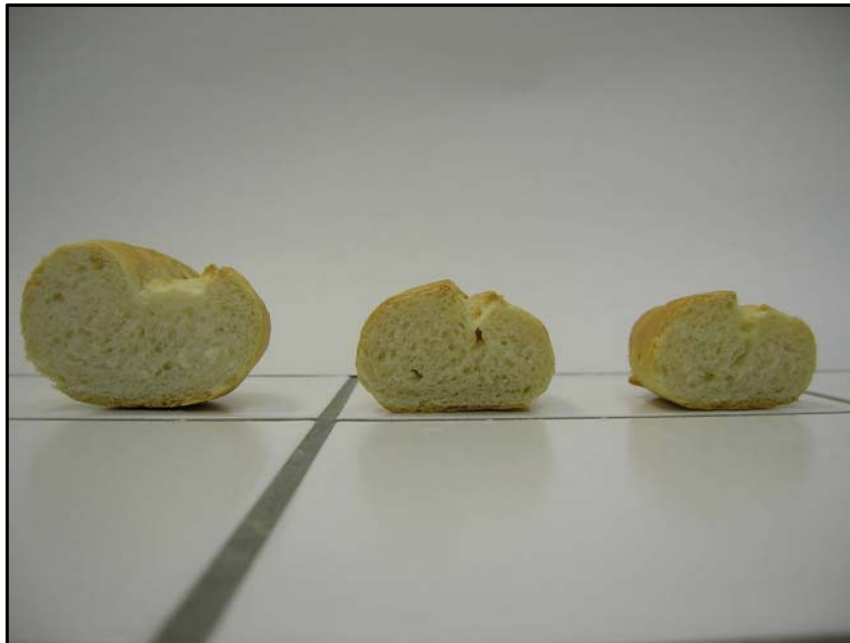
Kukuřice

Tritikale

Pekařské zkoušky odrůd pšenice

Seznam doporučených odrůd

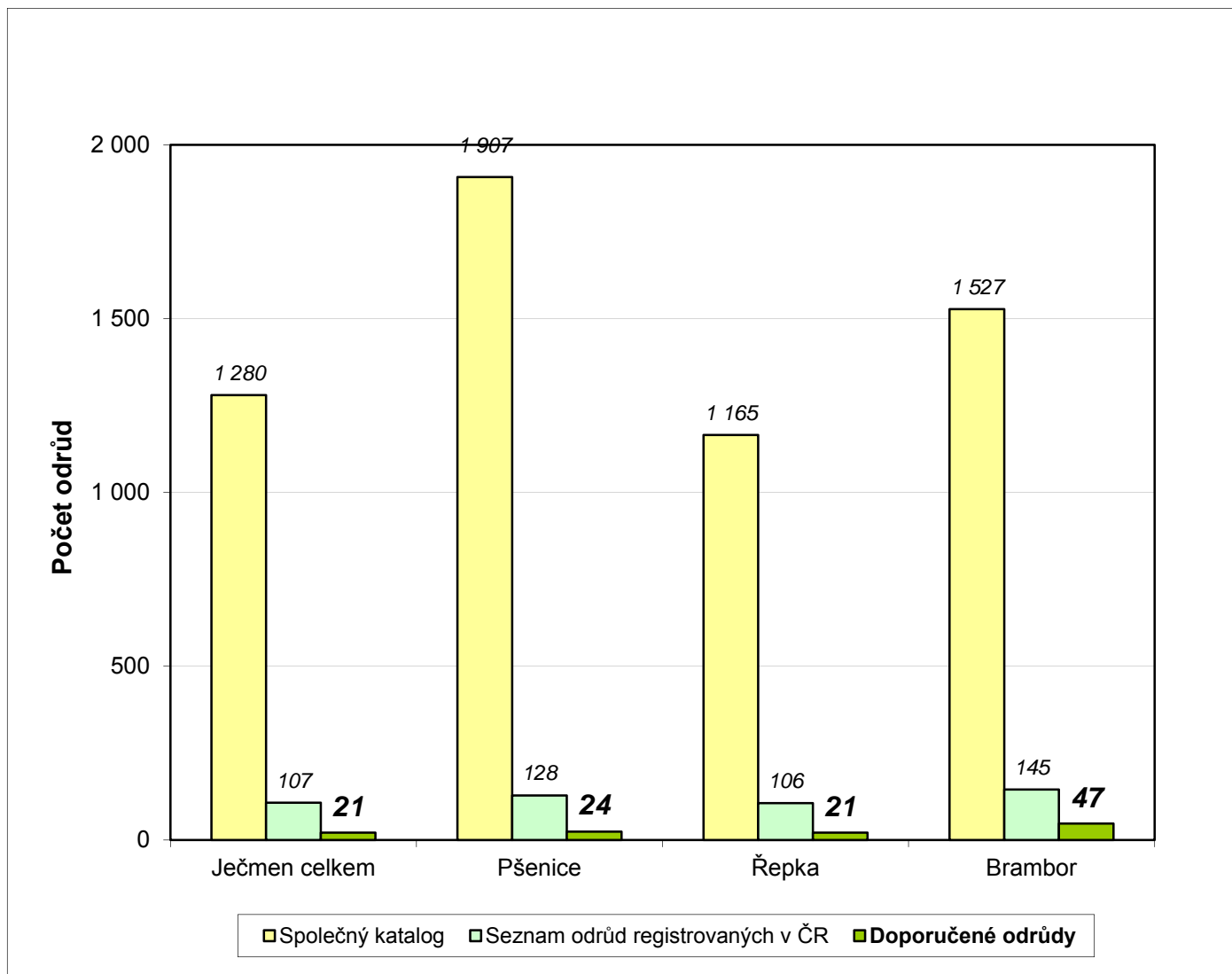
Zákon č. 219/2003 Sb.

- ÚKZÚZ byl **pověřen MZe** organizováním samostatných zkoušek s odrůdami registrovanými v ČR (14 významných plodin).
- Výsledky zkoušek ústav **každoročně zveřejňuje** jako Seznam doporučených odrůd (SDO).
- **Plodinové komise**, široké spektrum odborníků.
- U plodin bez SDO vydáváme tzv. Přehledy odrůd.

Seznam doporučených odrůd

- Poskytuje **detailnější víceleté informace** o v ČR registrovaných odrůdách z širší sítě pokusných lokalit.
- Usnadňuje výběr vhodné odrůdy pro zvolený účel a dané půdně-klimatické podmínky.

Počty registrovaných a doporučených odrůd

Publikace Seznam doporučených odrůd

Ochrana práv k odrůdám – dvě možnosti

Národní ochrana - zákon č. 408/2000 Sb. (na základě z členství v UPOV – Mezinárodní unie pro ochranu nových odrůd rostlin) – platí v členském státu UPOV.

Ochrana na úrovni EU - nařízení Rady (ES) č. 2100/94 – platí v celé EU.

Ochrana práv k odrůdám

- Proč? Šlechtění rostlin je dlouhé a nákladné, ale **odrůdy mohou být snadno a rychle množeny**. Šlechtitelé potřebují ochranu pro obnovu investic a licenční poplatky za využívání odrůdy tedy umožňují návratnost investice do výzkumu a šlechtění nových odrůd.
- **Šlechtitelská výjimka** - chráněné odrůdy dle UPOV mohou být použity pro další šlechtění bez souhlasu majitele.

Zkoušky pro ochranu práv k odrůdám (národní úroveň)

- Provádí ÚKZÚZ dle mezinárodně harmonizovaných metodik.
- Hodnotí se odlišnost, uniformita a stálost odrůd (OUS/DUS).
- Dále se posuzuje novost odrůdy a vhodnost navrženého názvu odrůdy.
- Rozhodnutí o udělení ochranných práv vydává ÚKZÚZ.

Zkoušky pro ochranu práv k odrůdám (úroveň EU)

- ÚKZÚZ je na základě auditu **pověřen** Správní Radou Odrůdového úřadu Společenství (CPVO) **k provádění zkušební činnosti** v souladu s nařízením Rady (EC) 2100/94 u 21 druhů rostlin.

Kolekce odrůd - OUS

Hradec nad Svitavou

Dobřichovice

Obrázková analýza – testy OUS

Mezinárodní spolupráce

ORGANISATION
FOR ECONOMIC
CO-OPERATION
AND DEVELOPMENT

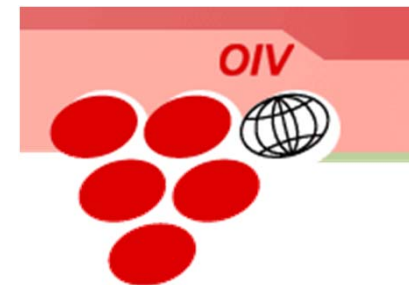

CPVO

Community Plant Variety Office

UNECE

Perspektivy

- Nezbytné zachovat státem garantovaný minimální rozsah zkušebnictví.
- Řešit způsob kombinace financování činností z různých zdrojů (příspěvková organizace, agentura).
- Nová evropská legislativa pro celou oblast (projednávání 2013-2015).
- Průběžně aktualizovat cíle zkoušení (potravinová a environmentální bezpečnost, odolnost stresovým faktorům, GMO, organické zemědělství...).

Děkuji za pozornost.